

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 8.11.2017
COM(2017) 660 final

2017/0294 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

**om ändring av direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för
naturgas**

(Text av betydelse för EES)

{SWD(2017) 368 final}

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

• Motiv och syfte med förslaget

Skapandet av en integrerad marknad för gas är en hörnsten i EU:s projekt för en energiunion. Den inre marknaden för gas anses fungera väl om gas kan flöda fritt mellan medlemsstaterna, dit där den behövs mest, och till ett rimligt pris. En fungerande gasmarknad är en nödvändig förutsättning för en tryggad gasförsörjning i unionen. Eftersom gasen huvudsakligen transporteras via rörledningar är sammanlänkade gasnät mellan medlemsstaterna, och icke-diskriminerande tillträde till dessa nät, av avgörande betydelse för att marknaden ska fungera effektivt. Det är också en förutsättning för gasleveranser i nödsituationer, både mellan medlemsstaterna och till och från angränsande tredjeländer. EU är till stor del beroende av gasimport från tredjeländer, och det ligger i EU:s och gaskundernas intresse att ha lika mycket transparens och konkurrens även för rörledningar från sådana länder.

Även om EU:s lagstiftning i allmänhet gäller på territorialvatten och i EU-medlemsstaternas exklusiva ekonomiska zoner, fastställs i direktiv 2009/73/EG¹ (nedan kallat *gasdirektivet*) inte uttryckligen en rättslig ram för gasledningar till och från tredjeländer. Efter rättsliga analyser har det därför fastställts att de regler som gäller för överföringsledningar för gas som förbinder två eller fler medlemsstater, och som omfattas av definitionen av ”sammanlänkning”, inte är tillämpliga på sådana rörledningar till EU. Det finns emellertid en praxis att tillämpa grundprinciperna i det regelverk som fastställs i gasdirektivet även för tredjeländer, bl.a. via internationella avtal om gasledningar som leder in till Europeiska unionen. Det anses att det nu krävs lagstiftningsåtgärder för att på ett tydligt och konsekvent sätt definiera och fastställa det regelverk som gäller för alla gasledningar till och från tredjeländer.

Genom de föreslagna ändringarna blir gasdirektivet i sin helhet (samt tillhörande rättsakter som gasförordningen, nätföreskrifter och riktlinjer, om inte annat föreskrivs i dessa akter) tillämpligt på rörledningar till och från tredjeländer, inklusive befintliga och framtida rörledningar, fram till gränsen för EU:s jurisdiktion. Detta omfattar även bestämmelserna om tillträde för tredje part, tariffbestämmelser, åtskilt ägande och transparens. Det kommer också att göra det möjligt att ansöka om undantag från ovanstående bestämmelser för nya rörledningar till och från tredjeländer i enlighet med artikel 36 i gasdirektivet. När det gäller befintliga rörledningar, som faller utanför tillämpningsområdet för artikel 36, kommer medlemsstaterna att kunna bevilja undantag från tillämpningen av de viktigaste bestämmelserna i direktivet, förutsatt att det inte inverkar menligt på konkurrensen, en effektivt fungerande marknad eller en trygg energiförsörjning i unionen.

Rörledningar till och från tredjeländer skulle därmed bli föremål för åtminstone två olika regelverk. Där detta leder till rättsligt komplicerade situationer kommer det lämpligaste rättsliga instrumentet för att säkerställa en enhetlig rättslig ram för hela rörledningen ofta att vara ett internationellt avtal med det berörda tredjelandet eller de berörda tredjeländerna. I avsaknad av ett sådant avtal och av ett undantag för ny infrastruktur eller för infrastruktur som redan är i drift får rörledningar inom gränserna för EU:s jurisdiktion endast användas i överensstämmelse med kraven i direktiv 2009/73/EG.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94).

- **Förenlighet med befintliga bestämmelser inom området**

Förslaget innebär att de bestämmelser som för närvarande är tillämpliga på EU-interna rörledningar också gäller för rörledningar till och från tredjeländer. Det är förenligt med gällande bestämmelser på området. Ytterligare klargöranden har införts där det varit nödvändigt för att ta hänsyn till de särskilda kraven i förhållande till tredjeländer.

- **Förenlighet med unionens politik inom andra områden**

Detta förslag syftar till att genomföra energiunionens viktigaste mål, enligt definitionen i ramstrategin för en motståndskraftig energiunion, med en framåtblickande klimatstrategi, i synnerhet ur ett energitrygghetsperspektiv (en av de viktigaste drivkrafterna för energitrygghet är fullbordandet av den inre marknaden för energi).

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

- **Rättslig grund**

Den rättsliga grunden för den föreslagna åtgärden är artikel 194 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som konsoliderade och förtydligade EU:s befogenheter på energiområdet. Enligt artikel 194 i EUF-fördraget syftar EU:s energipolitik främst till att garantera att energimarknaden fungerar, garantera energiförsörjningen i unionen, främja energieffektivitet och energibesparingar samt utveckling av nya och förnybara energikällor, och främja sammanlänkade energinät.

Detta förslag bygger också på en heltäckande uppsättning rättsakter som har antagits och uppdaterats under de senaste två årtiondena. Med målet att skapa en inre energimarknad har EU antagit tre på varandra följande lagstiftningspaket mellan 1996 och 2009 i det övergripande syftet att integrera marknader och avreglera nationella gas- och elmarknader. I detta sammanhang kommer detta förslag att säkerställa att det inte förekommer någon diskriminering mellan driftsansvariga för gasledningar till och från EU och andra marknadsaktörer som fullt ut omfattas av gasdirektivet, till exempel operatörer av gasledningar som förbinder olika medlemsstater eller systemansvariga för överföringssystem i medlemsstaterna.

Förslaget bör också ses som ett led i de kontinuerliga insatserna för att säkerställa integration och en effektiv drift av Europas gasmarknader.

- **Subsidiaritetsprincipen (för icke-exklusiv befogenhet)**

De föreslagna ändringarna i gasdirektivet är nödvändiga för att uppnå syftet med en integrerad europeisk marknad för gas och kan inte på ett lika effektivt sätt uppnås på nationell nivå, på grundval av splittrade nationella regler. Erfarenheterna har visat att isolerade nationella strategier har lett till förseningar i genomförandet av reglerna för den inre energimarknaden, vilket leder till suboptimala och oförenliga lagstiftningsåtgärder, onödig dubblering av ingripanden och förseningar när det gäller att åtgärda ineffektivitet på marknaden². Dessutom har rörledningar till och från tredjeländer i de flesta fall en kapacitet som kan påverka den inre marknaden för gas och försörjningstryggheten i flera medlemsstater.

² Såsom i detalj anges i utvärderingen av de omarbetade lagstiftningsakterna inom ramen för initiativet om utformningen av elmarknaden (kommissionens förslag COM(2016)864 final).

- **Proportionalitetsprincipen**

Den föreslagna ändringen är strikt inriktad på vad som är absolut nödvändigt för att uppnå de nödvändiga framstegen på den inre marknaden och låter medlemsstater, nationella tillsynsmyndigheter och nationella aktörer behålla maximalt med befogenheter och ansvar. Det omfattar möjligheten till undantag för befintlig infrastruktur (t.ex. ledningar till och från tredjeländer som färdigställts före ikraftträdandet av detta direktiv), för att ta hänsyn till redan befintliga komplexa rättsliga strukturer som kan kräva en fallspecifik strategi, förutsatt att undantaget inte skulle inverka menligt på konkurrensen, en effektivt fungerande marknad eller en trygg energiförsörjning i unionen.

- **Val av instrument**

Förslaget ändrar gasdirektivet, som är ett centralt inslag i det tredje energipaketet. Att man väljer en ändringsrättsakt återspeglar det aktuella förslagets begränsade omfattning.

3. **RESULTAT AV EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR, SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR**

- **Efterhandsutvärderingar/kontroller av ändamålsenligheten med befintlig lagstiftning**

Innehållet i det aktuella förslaget är begränsat till klargöranden på ett område där EU:s gällande lagstiftning (eller avsaknaden av sådan lagstiftning) och tillämpad praxis skiljer sig åt. Förslaget bygger på etablerad praxis. För att ändå ta hänsyn till sådana situationer som redan har uppstått till följd av avsaknaden av uttryckliga regler enligt den nuvarande ramen får medlemsstaterna möjlighet att tillämpa undantag för befintlig infrastruktur i drift. Mot bakgrund av ovanstående anses det att en ändring av gasdirektivet kan utföras utan en separat utvärdering.

- **Konsekvensbedömning**

Det här initiativet kräver ingen ingående konsekvensbedömning eftersom de föreslagna ändringarna avspeglar praxis att i förhållande till tredjeländer tillämpa grundprinciper i det regelverk som fastställts i gasdirektivet. Detta framgår särskilt tydligt av att dessa principer avspeglas i flera internationella avtal mellan medlemsstater och tredjeländer, eller mellan EU och tredjeländer, och att de tillämpas konsekvent för landbaserade rörledningar till och från tredjeländer.

- **Lagstiftningens ändamålsenlighet och förenkling**

Förslaget kan öka de administrativa kraven, om än i mycket begränsad omfattning. Eftersom gasdirektivet genom dessa ändringar inom EU:s jurisdiktion kommer att vara tillämpligt i sin helhet på rörledningar till och från tredjeländer, kommer det också att bli möjligt att tillämpa undantag för ny infrastruktur på nya rörledningar till och från tredjeländer, i enlighet med artikel 36 i gasdirektivet. Antalet ansökningar om undantag kan därför komma att öka, vilket innebär att de nationella tillsynsmyndigheterna och kommissionen på administrativ nivå kommer att behöva fatta fler beslut om undantag. Detta är dock inte en ny börda, utan den är redan en central uppgift som anges i det tredje energipaketet (artikel 36 i gasdirektivet).

4. **BUDGETKONSEKVENSER**

Inga budgetkonsekvenser förväntas från de föreslagna ändringarna av gasdirektivet.

5. ÖVRIGA INSLAG

- **Genomförandeplaner samt åtgärder för övervakning, utvärdering och rapportering**

Kommissionen kommer att övervaka hur medlemsstater och andra aktörer införlivar och efterlever den åtgärd som slutligen antas och att vidta åtgärder om och när så krävs. Befintliga nationella tillsynsmyndigheter och andra behöriga nationella myndigheter kommer att se till att förslaget genomförs på nationell nivå.

- **Ingående redogörelse för de specifika bestämmelserna i förslaget**

I det nuvarande förslaget fastställs det exakta tillämpningsområdet för gasdirektivet, och följaktligen även av gasförordningen³, för rörledningar till och från tredjeländer fram till gränsen för EU:s jurisdiktion. Detta omfattar även bestämmelserna om tillträde för tredje part, tariffbestämmelser, åskilt ägande och transparens. Det kommer att göra det möjligt att ansöka om undantag för nya rörledningar till och från tredjeländer i enlighet med artikel 36 i gasdirektivet. Det innehåller också en möjlighet för medlemsstaterna att bevilja undantag för befintlig importinfrastruktur som redan är i drift. För att säkerställa en konsekvent rättslig ram för rörledningar som passerar mer än en medlemsstat är det nödvändigt att fastställa vilken medlemsstat som ska besluta om ett sådant undantag.

³ Artikel 3.2 i gasförordningen innehåller en korshänvisning till definitionen i artikel 2 i gasdirektivet.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om ändring av direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,
med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,
efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,
med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴,
med beaktande av Regionkommitténs yttrande⁵,
i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och
av följande skäl:

- (1) Den inre marknaden för naturgas, som stegvis har genomförts i hela unionen sedan 1999, syftar till att skapa faktiska valmöjligheter för alla kunder i unionen, både enskilda och företag, samt nya affärsmöjligheter, konkurrenskraftiga priser, effektiva investeringssignaler och högre kvalitet på tjänsterna, och till att bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet.
- (2) Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG⁶ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG⁷ har ett betydande steg tagits mot fullbordandet av den inre marknaden för naturgas.
- (3) Det här direktivet syftar till att undanröja de återstående hindren för fullbordandet av den inre marknaden för naturgas till följd av underlåtelse att tillämpa unionens marknadsregler för gasledningar till och från tredjeländer. De ändringar som införs genom detta direktiv kommer att säkerställa att reglerna för överföringsledningar som kopplar samman två eller fler medlemsstater också är tillämpliga på rörledningar inom unionen till och från tredjeländer. Detta kommer att göra lagstiftningen inom unionen samstämmig och samtidigt motverka snedvridning av konkurrensen på unionens inre marknad för energi. Det kommer också att göra det tillämpliga regelverket mer

⁴ EUT C , , s. .

⁵ EUT C , , s. .

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas (EUT L 176, 15.7.2003, s. 57).

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94).

transparent och skapa rättslig säkerhet för marknadsaktörerna, särskilt investerare i gasinfrastruktur och nätanvändare.

- (4) För att ta hänsyn till den tidigare avsaknaden av särskilda EU-regler för gasledningar till och från tredjeländer bör medlemsstaterna kunna bevilja undantag från vissa bestämmelser i direktiv 2009/73/EG för sådana rörledningar som är färdigställda vid dagen för detta direktivs ikraftträdande. Det relevanta datumet för tillämpningen av andra åtskillnadsmodeller än åtskilt ägande bör anpassas för gasledningar till och från tredjeländer.
- (5) Tillämpligheten av direktiv 2009/73/EG för gasledningar till och från tredjeländer förblir begränsad till den geografiska omfattningen av unionens jurisdiktion. När det gäller gasledningar till havs bör direktivet gälla i medlemsstaternas territorialvatten och exklusiva ekonomiska zoner.
- (6) Direktiv 2009/73/EG bör därför ändras i enlighet med detta.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 2009/73/EG ska ändras på följande sätt:

- (1) I artikel 2 ska punkt 17 ersättas med följande:

”17. *sammanlänkning*: en överföringsledning som passerar eller sträcker sig över en gräns mellan medlemsstater eller mellan medlemsstater och tredjeländer fram till gränsen för unionens jurisdiktion.”.

- (2) Artikel 9 ska ändras på följande sätt:

- a) I punkt 8 ska första stycket ersättas med följande:

”8. En medlemsstat får besluta att inte tillämpa punkt 1

- a) om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag,
- b) vad gäller infrastruktur till och från tredjeländer mellan gränsen för unionens jurisdiktion och den första sammanlänkningspunkten med unionens nät, om överföringssystemet tillhörde ett vertikalt integrerat företag den [\[Publikationsbyrå: datum för antagande av förslaget\]](#).”.

- b) Punkt 9 ska ersättas med följande:

”9. Om det finns arrangemang som säkerställer att den systemansvarige för överföringssystemet faktiskt är mer oberoende än vad som föreskrivs i bestämmelserna i kapitel IV, får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa punkt 1

- a) om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag,
- b) vad gäller infrastruktur till och från tredjeländer mellan gränsen för unionens jurisdiktion och den första sammanlänkningspunkten med unionens nät, om överföringssystemet tillhörde ett vertikalt integrerat företag den [\[Publikationsbyrå: datum för antagande av förslaget\]](#).”.

- 3) Artikel 14.1 ska ersättas med följande:

”1. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa artikel 9.1 och utse en oberoende systemansvarig (ISO) på förslag av överföringssystemets ägare

- a) om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag,

b) vad gäller infrastruktur till och från tredjeländer mellan gränsen för unionens jurisdiktion och den första sammanlänkningspunkten med unionens nät, om överföringssystemet tillhörde ett vertikalt integrerat företag den [Publikationsbyrå: datum för antagande av förslaget].

En sådan utnämning ska godkännas av kommissionen.”.

(3) I artikel 34.4 ska följande mening läggas till som tredje mening:

”Om det berörda nätet är beläget i minst en medlemsstat och minst ett tredjeland ska de berörda medlemsstaterna samråda med varandra och med de berörda tredjeländerna, i syfte att säkerställa att bestämmelserna i detta direktiv, när det gäller det berörda nätet, tillämpas konsekvent fram till gränsen för unionens jurisdiktion.”.

(4) Artikel 36 ska ändras på följande sätt:

a) I punkt 3 ska följande mening läggas till som andra mening:

”Om den berörda infrastrukturen omfattas av en medlemsstats och ett eller flera tredjeländers jurisdiktion ska den nationella tillsynsmyndigheten samråda med berörda myndigheter i tredjeländerna innan ett beslut fattas.”.

b) I punkt 4 andra stycket ska följande läggas till som andra mening:

”Om den berörda infrastrukturen också omfattas av jurisdiktionen i ett eller flera tredjeländer ska de nationella tillsynsmyndigheterna i medlemsstaterna samråda med berörda myndigheter i tredjeländerna innan de antar ett beslut, i syfte att, vad gäller den berörda infrastrukturen, säkerställa att bestämmelserna i detta direktiv tillämpas konsekvent fram till gränsen för unionens jurisdiktion.”.

(5) I artikel 41.1 ska led c ersättas med följande:

”c) Samarbeta om gränsöverskridande frågor med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de andra berörda medlemsstaterna och med byrån, samt, för infrastruktur till och från tredjeländer, med tredjelandets berörda myndigheter, i syfte att för denna infrastruktur uppnå en konsekvent tillämpning av detta direktiv fram till gränsen för unionens jurisdiktion.”.

(6) I artikel 42 ska följande punkt läggas till som punkt 6:

”6. Tillsynsmyndigheterna ska samråda och samarbeta med de behöriga myndigheterna i tredjeländer när det gäller driften av gasledningar till och från tredjeländer, i syfte att, vad gäller den berörda infrastrukturen, säkerställa att bestämmelserna i detta direktiv tillämpas konsekvent fram till gränsen för unionens jurisdiktion.”.

(7) I artikel 49 ska följande punkt läggas till som punkt 9:

”När det gäller gasledningar till och från tredjeländer som färdigställts före den [Publikationsbyrå: dagen för ikraftträdandet av detta direktiv] får medlemsstaterna besluta att göra undantag från artiklarna 9, 10, 11 och 32 samt artikel 41.6, 41.8 och 41.10 för avsnitten av sådana rörledningar mellan gränsen för unionens jurisdiktion och den första sammanlänkningspunkten, förutsatt att ett sådant undantag inte skulle vara till skada för konkurrensen eller en effektivt fungerande inre marknad för naturgas i unionen, eller för en trygg energiförsörjning i unionen.

Undantaget ska vara tidsbegränsat och får förenas med villkor som bidrar till uppnåendet av ovan nämnda förhållanden.

Om den berörda gasledningen är belägen i mer än en medlemsstats jurisdiktion ska den medlemsstat i vars jurisdiktion den första sammanlänkningspunkten ligger besluta om undantag för rörledningen.

Medlemsstaterna ska offentliggöra alla beslut om undantag i enlighet med denna punkt inom ett år från ikraftträdandet av detta direktiv.”.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den [Publikationsbyrå: ett år efter dagen för ikraftträdandet]. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande